

Murska štampa

Licejska knjižnica
Ljubljana

Glasilo obmejnih Slovencev.

Uredništvo in upravnništvo v Radgoni, Murska ulica
števil. 184. — Telefonska številka 31.
Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsako soboto zjutraj in stane s poštnino
vred za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za
četrt leta 5 K 50 vin.

Inserati: Ena petstolpna petitvrsta (prostor 3 mm
visok in 54 mm širok) 80 vinarjev.
Pri večkratni objavi primeren popust.

Za volilno pravico kmetских žensk.

Poslanec dr. Hohnjec je v imenu Kmetске zveze pretekli teden poslal ministrskemu predsedniku Davidoviču in ministru notranjih zadev Pribičeviču ta-le protest:

Po vesteh, ki jih je te dni časopisje razširilo v javnosti, je ministrski svet končno odobril volilni red za občinske volitve v Sloveniji, kateri med drugimi modernemu mišljenju nasprotujočimi določili tudi vsebuje izključitev ogromne večine slovenskega ženstva od volilne pravice. Volilna pravica se je namreč razširila, kakor se poroča, na strokovne delavke in druge nastavljenke v trgovskih in industrijskih podjetjih, ne pa tudi na kmetске ženske.

To naj bi torej bilo plačilo za razumno in požrtvovalno gospodarsko delo, katero so kmetске žene in mladenke med in po vojni izrševale ter ga še vedno vršijo v prid občini, deželi in državi? To naj bi bila nagrada za tisto vnemo, s katero so žene in dekleta po vseh krajih širom naše domovine širile jugoslovansko idejo, in z vztrajno agitacijo delovale za njeno uresničenje?

Naša kmetška politična organizacija si ne more misliti, da bi država ali boljše rečeno vlada, ki ima sedaj državo v svojih rokah, s tako grdo nehvalažnostjo plačevala pridnost, razumnost, skrbljivost, požrtvovalnost, delo, red in rodoljubje slovenskih žensk na deželi. Naša politična organizacija zahteva pravičnost in enakopravnost za vse sloje in stanove in za oba spola in ne bo nikdar pritrdila volilnemu redu, ki bi na škodo kmetskemu stanu, tako sramotno bil v obraz demokratizmu in njegovim temeljnim zahtevam, kakor občinski volilni red sedanje demokratsko socialnodemokratske vlade.

Slovenska Kmetška zveza za Štajersko odločno ugovarja zoper vsako omejevanje ženske volilne pravice in zoper vsako politično oškodovanje kmetских interesov ter zahteva za vse državljane obeh spolov splošno, tajno, direktno in enako volilno pravico, v smislu pravega demokratizma.

Splošno godrnjanje.

Naše ljudi je prevzelo neke vrste splošno godrnjanje, ki se širi dalje in dalje v vedno širših krogih, kot neke vrste duševna bolezen. Torej povoda dovolj, da pogledamo enkrat tudi v vzroke te prikazni.

Deloma ima to godrnjanje svoje vzroke že v značaju in v navadi našega naroda. Slovenci rad godrnja, kritizira in zabavlja in ravno ono, kar ima najraje, kritizira najbolj, ker hoče imeti še boljše. Iz tega splošnega godrnjanja torej ne smemo sklepati, da bi bilo pri nas v resnici vse za nič in da bi bili naše države že do grla siti. Ravno obratno. V tem splošnem godrnjanju se izraža dobro jedro našega naroda. Narod, ki je izčrpan in nima pred sabo prihodnosti, ne godrnja, ampak udano prenaša svojo usodo, kakor mula svoje breme. To vidimo pri

Turkih in drugih propadajočih narodih. Narod, ki stremi po boljšem, kritizira vse vprek. To opazujemo pri Rusih, kjer se je vse slovstvo izčrpavalo v sami kritiki in je celo vsaka povest, vsaka resnica bila bičanje nezdravih državnih in gospodarskih razmer. Ako kritiziramo, je torej znamenje, da živimo, napredujemo, hočemo ustvariti boljše.

Drugi vzrok godrnjanja prihaja iz nezdravega jedra, ki je pa popolnoma naraven in razumljiv in s katerim je bilo treba računati že od začetka. To so sovražniki našega naroda, naše države in socialnega reda, ki živijo med nami. Razumljivo je, da je med nami ostalo — zlasti po obmejnih krajih — zelo veliko načelnih nasprotnikov naše države in našega družabnega reda, ki sedaj nimajo več politične moči, so

nezadovoljni, ter godrnjajo in zabavljajo na vso moč. Takih zabavljacev ni mogoče iztrebiti s policijo in sodnijo, ni jim mogoče zamašiti ust, računati je treba z dejstvom, da bodo še dolgo ostali med nami. Polagoma se bodo oni izselili, kamor jih vleče sre, drugi umolkni, ko bodo uvideli, da navsezadnje vendar ni tako slabo in da zabavljanje kaj malo koristi, njihovi otroci bodo pa že čisto dobri državljani.

Upoštevati moramo še eno duševno okoliščino, ki igra zlasti na kmetih veliko vlogo. To je takozvani »konservativni moment« ali nagnjenje do starih navad in starega načina življenja. Naš kmet ne ljubi nobenih novotarij in to je razumljivo. Tekom vseh stoletij se je vsaka novotarija izvršila samo v njegovo škodo, torej gleda nezaupljivo na vsako izpremembo. Sedaj se je pa takorekoč čez noč pred njegovimi očmi izvršila ena največjih izprememb, kar jih pozna zgodovina. Stvar mu je prišla tako naglo, tako nepričakovano, da si je ne more takoj osvojiti z duhom, torej gleda postrani, godrnja in zabavlja. Tukaj je treba pustiti, da deluje čas. Ko se bo naš človek privadil na nove državne razmere, jih bo vzljubil in se jih držal z večjo trdovratnostjo, kakor se je prešnjih.

Ne moremo pa tajiti, da je pri nas mnogo, kar izziva kritiko, godrnjanje in zabavljanje. Naša vlada ni, kakor bi si jo zamogli želeli; uprava dela mnogo napak, ki imajo včasih zelo škodljive posledice in katerim bi se bilo čisto lahko izogniti; ljudje, ki imajo v rokah oblast in upravo, niso vedno na svojem mestu. Zato kritiziramo včasih tudi mi in bomo tudi vnaprej neizprosno ožigosali vsako napako in korupcijo in to kritiziranje in ožigovanje je državna potreba in v narodno korist. Vendar pa moramo tudi tukaj opozoriti na dvojce:

Mi stojimo v velevažni dobi, ko ustanavljamo lastno državo in to je velikansko podjetje menda največje, kar jih je mogoče. Vsled tega je tudi ustanovitev združena z velikimi težavami. Pomisliti moramo, da se je vsaka država ni svetu ustanovila z velikimi težkočami, prekucjami in boji. V tem oziru se je naša državna

Charles Dickens.

Sveča.

(Dalje)

Vprašanje je le, kedaj? Solnca še ni bilo na obzorju, toliko sem lahko opazil skozi špranjo. Zapomnil sem si, da obrežje ni bilo obljudeno, vsaj v bližini ne, ker nismo opazili nobene luči na obali, predno je bila briga osvojena. Tudi noben veter ne pihal, kakor sem lahko slišal, da bi pripeljal tujo ladjo na mesto mojega mučeništva.

Ko bi mi ostajalo vsaj šest ur — od jutra do poldne — ali poldruga ura, sedaj samo še ura in četrt — v jutranjem somraku, v brezvetrovni tišini — blizu neobljudenega obrežja — ne, tu ni moglo biti niti najmanjšega upa na rešitev!

Ko sem samega sebe o tem prepričal, pričel sem znova — in sicer zadnjikrat — v blaznem obupu trgati svoje okove; vendar le s tem uspehom, da so se zarežali še globlje v moje meso.

Pustil sem to ter poslušal gibanje vode. Pljuskanja ni bilo slišati! — Niti en zvok se ni oglasil. In vendar se je tuintam slišalo, kako je riba preletela površino in padla nazaj v vodo. Stara ropotarnica se je enakomerno in počasi zibala na malih valovih tihe površine.

Ura in četrt! Dogorek je rasteł grozno, kakor hitro je minilo prve četrt ure. Zgoreli del je začel debeleti in rasti kakor goba. Bil je črn, žgoč in zdelo se je, da bo padel. Kam pač pade? Na katero stran? Ako pade na vrh? Tedaj mi ostane samo še deset minut življenja.

To spoznanje je obrnilo moje misli za trenutek v drugo smer. Kakšna je pač smrt pri eksploziji? Bolestna? Bodisi, ampak prav gotovo tako nagla, da ne bo prevelikih muk. Mogoče nekaj silen udarec v telo ali mimo telesa, mogoče oboje? Ali pa ne bo samo pretreslo in udarilo, marveč tekom enega trenutka zažgalo celo telo v milijone žgočih isker. Ne vem, kako bo, ne morem si predstaviti — ne, čutila me zapišajo. —

Ko sem se zopet nekoliko umiril, ko sem se vrnil k čutilom ali pa ona k meni (ne morem

trditi z gotovostjo), je bil dogorek zelo velik, plamen je delal močen dim, pregoreli del se je pripravljaj, da pade. Groza in strah, ki sta me obvladala pri tem pogledu, sta me privedla na drugo pot, vsekakor dobro in koristno za mojo ubogo dušo.

Skušal sem moliti, prosim, razumite me dobro, moliti v srcu in v duši, zakaj robec v ustih mi je branil, da bi izpregovoril le besedico glasno. Imel sem najlepši namen za molitev, toda plamen sveče me je obrnil drugam.

Hotel sem obrniti oči od te proklete sveče — zaman — poskusim zopet, hočem se obrniti k špranji nad menoj, k blagoslovljeni luči dneva — vse zastonj. Tudi to sem opustil.

Sklenil sem zapreti oči in jih imeti zaprte; poskusim enkrat — dvakrat — šlo je. »O Bog, blagoslovi mojo staro mater in sestro Lizzo; varuj ju in odpusti mi moje grehe!« — To je bilo vse, kar sem si lahko mislil zaprtih oči, na to pa so se, proti moji volji, spet odprle in plamen sveče je tisti trenutek zaskelal moje čute.

(Dalje prihodnjč.)

zgradba postavila razmeroma še na najbolj lep in lahek način. Kdor je ustanavljal kakšno podjetje, kakšne težave je imel v začetku, kako težko je našel pripravne ljudi in kolikokrat jih je moral prebirati. Potem, ko je bilo urejeno, je pa teklo samo, kakor po maslu. To, kar delamo sedaj, ni samo za nas, je za otroke in potomce, ki bodo živeli še čez sto in tisoč let. Bodimo ponosni, da sodelujemo, če tudi moramo prenašati vse težave ustanovitve.

Pri tem naj nas tolaži misel, da je pri nas še vendar bolje kot kje drugje. Naš denar je več kot dvakrat toliko vreden, kakor dunajski in naš še vedno raste, dunajski pa pada. Vsi, ki prihajajo iz tujine, pravijo, da se živi pri nas razmeroma še najbolj poceni, če tudi pri nas vpijejo čez veliko draginjo. Mi imamo pred sabo prihodnost, možnost razvoja. Vzemimo gozdove, katerih Italiji in Franciji tako primanjkuje; imamo premog, ki ga pogreša Italija in Avstrija; imamo živež, katerega mora uvažati Anglija preko morja; imamo zdravo, nadarjeno ljudstvo. Treba samo, da se vzbudi in vstane, kot speča vojska kralja Matjaža.

Sadovi vojne.

Od prevrata sem je v naših krajih močno padla javna varnost. Takoj ob prevratu so se pokazala pogubna znamenja vojne šole. Ali bi v mirnem času padlo s poštenim in delavnim ljudem na misel, da se zberejo in gredo nad trgovine, jih ropajo ter si razdele blago? Kdor bi govoril okrog, da je pravičeno, če se poštenega kmeta prežene iz njegove hiše in se jo da v last onemu, kateri bo imel več moči, da si jo prisvoji, ta bi veljal za umobolnega ali pa bi ga v najboljšem slučaju spravili v kajho. In takoj, ko je končala vojna, se je našlo med nami mnogo ljudi, ki so nekoč veljali za poštenjake ter so se bali Boga in postave, pa so se zbrali, udarili na trgovine ter jih oplenili. Drugi so zopet nameravali prepoditi kmete in se polastiti njihovih posestev. Ti ljudje danes večinoma obžalujejo svoj čin. Trgovce mora kaznovati oblast — zahtevajmo to od nje — no, in če ima kdo preveč zemlje, naj jo razdeli oblast, sicer se bomo vsi do krvavega stepi, češ, vsi smo enako upravičeni do zemlje in zakaj bi ne bila ravno moja. Oblast je tista, kateri se moramo vклонiti, ker to je v našo lastno korist. Da so naši nekdanji poštenjaki trenutno pozabili na to, je kriva vojna. Vojska je strašno dejanje in težko jo je razumeti. V vojski so mnogi preveč pretrpeli in drugi so se zopet preveč razvadili. Kakor človek, ki se je boril celo noč z volkovi, tako je prišel marsikateri iz vojne ves prestrašen, izmučen, osivel. Velikanska polomija je nastala na vseh krajih in koncih; vse je polomljeno in razdrapano. Mnogi so se danes že popravili in zopet spoznavajo, kaj je prav in kaj ni prav. Veliko pa je še takih, katerim ne diši nobeno delo, nobena odgovornost, ki hočejo dobro živeti in pohajkovati iz kraja v kraj. Ker vidijo, da to ne gre dolgo — še čebele ubijajo trote pred zimo in nobena država na svetu ne more trpeti takih, ki bi samo žrli in nič delali — zato se spuste v

skrajnosti: postanejo tatje, roparji in če treba ubijalci. Iz vseh krajev se poroča o ropih, vlomih in tatvinah. Če človek to bere, se mnogo spominja na čase, ko so se po naših šumih klatili rokovanjaci. Te tolpe so tekom desetletij zatrti in sedaj jih je vojska vzgojila znova. Taki novodobni rokovanjaci se skrivajo po gozdih in ko opazijo na potu samotnega popotnika — zlasti ženske — skočijo iz zasede, nastavijo orožje na prsi: Denar ali smrt! In revež se prestraši ter izroči ves denar. Na tak način pride tolovaj do lepih tisočakov in ti mu omogočajo, da živi brez dela. Po mestih so na dnevnem redu raznotere tatvine, ki zahtevajo že bolj premetenih glav. Ni redek pojav, da se zaloti pri tatvinah tudi izobražene ljudi. Krade se vse poprek in povsod; še v gledališču moraš paziti na svoje stvari, v kavarni in v gostilnah tembolj. Vsak klobuk predstavlja danes več kot sto kron, vse se da vnovčiti. Tatovi ne puste niti mrtvih pri miru. Na Češkem so te dni obsodili nekega fanta, ki je po noči izkopal dobro oblečenega mrliča ter mu sklekel obleko in obuvalo. S to obleko je nato nekaj časa verižil, dokler se ni sam izdal. Potrebno je, da se vsi, kar nas je poštenih, z vso odločnostjo zastavimo proti temu zlu, ki nam krade čast in ugled. Z besedo in dejanjem ga moramo zatirati, sicer nam bo vzrastle čez glavo.

Politični pregled.

Jadransko, vprašanje stopa zopet v ospredje. Angleži, Francozi in Italijani imajo, sedaj svoja posvetovanja v Londonu, kjer tehtajo, kako bi ukrotili trmaste Jugoslovane in jim vsilili tako rešitev jadranskega vprašanja, kakršno oni želijo. Amerika se ne udeležuje teh posvetovanj v Londonu. Vsa znamenja kažejo, da noče imeti nikakega posla s tem ostudnim barantanjem in da je odločno na naši strani. Zadnje dni prihajajo celo poročila, da je predsednik Wilson podal angleškim, francoskim in italijanskim barantačem v Londonu ultimatum v katerem izjavlja, da ne prizna niti pariškega kompromisa, niti londonskega pakta, ampak odločno vstraja pri svoji rešitvi jadranskega vprašanja. Ako bi zavezniki iste ne hoteli sprejeti, zapuste ameriški zastopniki Pariz in prepuste zaveznike svoji usodi. Ako se ta poročila skladajo z resnico, potem smo zadnje dni vendarle nekaj pridobili. Antanta, posebej še Italija, si vendar ne bo upala nasprotovati Ameriki, ker ima ta v gospodarskem in finančnem oziru usodo Evrope v svojih rokah. Prišlo bode morda do Wilsonove rešitve jadranskega vprašanja. Mi bomo pa še nadalje zahtevali, da se jadransko vprašanje kakor tudi usoda vseh po Italiji zasedenih jugoslovanskih krajev reši na podlagi narodnostnega principa.

Madžarska. Madžarom nič posebno ne dišijo mirovni pogoji, katerim so je izročili v Parizu. Dobro vedo, da brez slovanske krvi, katero so dosedaj pili, ne morejo živeti. Zato so izročili tajništvu mirovne konference v Parizu dolgo noto, v kateri delajo svoje pripombe k mirovnim pogojem. V tej noti povdarjajo potrebo obstoja zgodovinske Madžarske, zahtevajo za

sporna ozemlja ljudsko glasovanje in varstvo manjšin na Erdeljskem. No, Madžari so sedaj tako majhni in brez moči, da njihovih želj tudi v Parizu ne bodo upoštevali. Odklenkalo jim je!

Nemčija. Antanta ne popusti od svojih zahtev niti za las in odločno zahteva od Nemčije, da ji ta izroči vojne krivce. Med krivci je tudi bivši nemški cesar Viljem, general Hindenburg in Luddendorf in veliko drugih višjih in nižjih častnikov, kakor tudi civilnih oseb. Antanta je silno ranila nemški ponos in stalo jo boede mnogo truda, predno ji bo Nemčija ugodila. Hindenburg je še vedno oboževanec nemškega naroda; govori javno na slodih in narod ga navdušeno pozdravlja. Ne, takih mož nemški narod ne bo prostovoljno izročil! — V Šlezviku se je izvršilo ljudsko glasovanje. Glasovalo se je, kam naj ta dežela pripada: k Danski ali k Nemčiji. Leta 1864 so Nemci s pomočjo Avstrije to deželo oropali Dancem, sedaj se je zopet vrnila Dancem potom ljudskega glasovanja. Za Dancem je bilo oddanih 72.773 glasov, za Nemčijo pa 24.393. To je bilo prvo glasovanje, ki se je izvršilo na povelje antante. In tepeni so bili Nemci.

Tedenske novice.

Vlada v Beogradu odstopila. Pogajanje med vladnimi strankami in opozicijo glede sestave koncentracijskega kabineta niso imela uspeha. Ko je vlada uvidela, da opozicija njenih predlogov noče sprejeti, je predložila regentu v podpis ukaz o razpustu parlamenta. Ker regent tega ukaza ni hotel podpisati, je vlada demisijskiral. Sestava nove vlade bo poverjena opozicijskemu bloku. V novo vlado ne bodo šli niti demokrati niti socijalisti.

Kako se rešuje agrarna reforma. Poselstvo kneza Auersperga v Preski pri Ljutomeru, ki je bilo dosedaj pod nadzorstvom, se je razkosalo in razdelilo. Seveda med naše viničarje in delavce, ki so doslej robotali. Kaj še? Med veleposestnike in bogataše, viničarji in delavci so se obrisali pod nosom! To je lepa agrarna reforma. Na ta način boste že pridobili naše nižje sloje za državo. Zahtevamo od vlade, da nam pojasni, kako je s to čedno stvarco. Kajti ne moremo si misliti, da je končni cilj agrarne reforme ta, da še bolj obogate tisti, ki so že itak bogati.

Bankovci s ponarejenimi koleki. Glavarstvo v Ljutomeru poroča sledeče: Kot se je dognalo, krožijo v Medžimurju bankovci po 1000 in 100 kron, ki imajo ponarejene koleke. Razlika med praviimi in ponarejenimi koleki za tisočake je sledeča: Prave znamke so v gornjem delu temno modre, a grb (dvoglavi orel) in dolnji del znamke imata bolj rumene poteze. Falsificirane znamke so svetlejšje (bledejše) ter imajo bolj bledozeleno barvo kakor modro. Barva grbe in spodnji del znamke nista tako izrazita kot pri pravih znamkah. Besedilo na ponarejenih znamkah je isto kot pri pravih a s to razliko, da ni celo besedilo na modrem polju temveč ga je nekoliko na rumenem polju grba. Sam grb je neizrazit in ni tako jasen

Poglavje o nesebičnosti in nehvaležnosti.

Naši ljudje se ne moreje otresti bojazni, da smo siromaki, slaboten narod, v vsem odvisen od mogočnih sosedov, predvsem Nemcev, in nezmožni opreti se na lastne noge v kulturnem in gospodarskem oziru.

Da, Slovenci sami za sebe res izginemo s površja zemlje, a trinajst milijonov Jugoslovancev nikdar.

Siromaki smo le, če ne izrabimo muskih in telesnih sposobnosti, če se ne lotimo dela, resnega, poštenega in vstrajnega dela, če smo lenuhi. Zemlja je bogata.

Od »mogočnih« sosedov smo odvisni, če sami nimamo toliko samozavesti in ponosa, da bi pri opazovanju njihove žilavosti ne držali roke križem in pozabili na lasten napredek. — Glej, da jih dosežeš, prekosiš! Ne čakaj, da drugi začnejo! Sam se loti dela, drugi ti sledijo!

»Kaj bo naša uboga kultura, ko je pa nikjer ni? In kdo naj bo jo ustvaril? Naše go-

spodarstvo je beračija. Vse imamo od drugih.« Take in enake sramotne besede izusti naš človek; in pri vsem tem navadno bahač, ki hoče biti nekaj več kar se tiče bogastva človeške — soli. Kar ustvari armada pametnih, dobrih mož, podere tak bahač z eno besedo.

Lastne kulture ne poznamo, ker se za njo doslej nismo brigali, ker se zase sploh nismo brigali. Domače platno in irha nista bili za mehko kožo naših deklet, šopirile so se raje in še se šopirijo v ponarejeni svili tujih, židovskih fabrikantov. Ali ni blazna misel, da drugi delajo vse bolje, ko sami, ali da imamo drugo raje ko svoje? »Je pa lepo!« Ali je vse tudi dobro, kar mam oči?

Kdor zavira se sam — itd., je podlaga — tujčeve sreče, da, tujčeve sreče, lastne nesreče.

Če je vskliko pri nas kaj lepega, izrednega, kaj je storil naš človek? Vesel je bil, kar srečnega se je čutil, če je mogel tisto stvar nakloniti — sam hlapec in siromak — gospodarskemu in bogatemu tujcu. Ali naj še opisujem blaženstvo, ki je zaigralo v njegovem

obrazu, če se mu je tujec milostno nasmehnil. Kaj se mu je godilo v duši, če je slišal povrh še sladko besedo, pa sploh ne morem izreči v našem »robatem« slovenskem jeziku.

Kaj pa razumemo pod domačo kulturo v širjem pomenu besede? Slovenska propoved v cerkvi, domači jezik v šolah, slovenske pripovedne in znanstvene knjige, domača umetnost, naša društva, zveze itd., to je naša kultura.

Domače gospodarstvo se očituje v izdelkih našega obrtnika in naše industrije; v sadovih zemlje in različnih drugih pridelkih našega kmeta; v trgovini, rudnikih in plavžih; v vsakojakih strokovnih zvezah, družbah in zadrugah. In kdo je vse to ustvaril?

»Notranji imperativ posameznikov je izvršil pri nas velika kulturna dela. Njih idealizem je bil hrbenica našega narodno kulturnega življenja, ki je izvrševal tudi narodno-obrambno delo, kar tvori posebno poglavje v narodni zavednosti kot faktorju družabne morale.« (Abditus, Problemi malega naroda, str. 5).

(Dalje prihodnjič.)

POROČILO

Gospodarske zadruge za Prekmurje, Mursko polje in Slovenske gorice r. z. z o. z. v Gornji Radgoni za poslovno leto 1919.

S prvim letnim poročilom stopamo pred naše člane. Vam, združniki, je na razpolago, da sodite naše delo, da razsodite, ali smo delali in kaj smo naredili. Marsikaj je seveda potrebno izboljšanja, marsikaj ni bilo, kakor bi želeli Vi in mi, toda imeli smo vsaj dobro voljo storiti vse, kar je v naših močeh, izpolniti pričakovanja naših članov. V kolikor se nam je to posrečilo, o tem naj sodi občni zbor.

Kdor se je udeležil ustanovnega občnega zbora naše zadruge dne 6. julija lanskega leta v bivši pisarni dr. Gorički, si pač ni mislil, da bomo tekom dobrih pet mesecev izkazali toliko prometa, kakor ga kaže to poročilo. Vedeli smo sicer vsi, da je naša zadruga neobhodno potrebna, da moramo nekaj ukreniti, nekaj začeti, če nečemo biti večni sužnji onih, ki so si med vojsko nagražili milijone in nam sedaj pijejo našo srčno kri, toda kako bomo to našo željo spremenili v dejanje, o tem si nismo bili popolnoma na jasnem. Nekateri izmed ustanoviteljev so sicer slutili, da so tla za našo zadrugo posebno pri nas zelo ugodna, toda na kak način najbolje izrabit to priliko, kako rešiti naše ljudi sramotnega izkoriščanja nekaterih, tega natanko ni vedel nikdo. Šli smo na delo v trdni veri, da naša dobra stvar mora uspeti in se nismo varali.

Do ustanovnega občnega zbora se je oglasilo 105 združnikov, ki so vplačali na deležih K 10.840.—. S tem začetkom smo bili vsi zadovoljni. Nastalo je seveda vprašanje, kje dobiti trgoveške prostore za združno prodajalno. Nekaj časa smo mislili na prezidavo hiše gđc. Gorički, toda kmalu smo stopili v pogajanja s trgovcem g. Kremplo, ki nam je ponudil trgovino na glavni cesti. S prvim avgustom smo prevzeli v Radgoni aprovizacijo od prejšnjega odbora, ki nam je glasom pogodbe prispeval K 40.000.— v našo rezervno kot osnovno glavnico, zakar se mu tukaj prav toplo zahvalujemo. S tem je bil storjen prvi začetek. Med tem so prišla pogajanja z g. Kremplo tako daleč, da smo s 15. septembrom preyzeli njegovo trgovino in so imeli naši združniki tudi to stran Mure združno prodajalno.

Takoj po zasedenju Prekmurja nam je civilni komisar g. dr. Lajnsic poveril aprovizacijo Prekmurja. V ta namen smo morali otvoriti v Murski Soboti dne 29. avgusta podružnico, enako na Cankovi začetkom septembra. Istočasno smo radi sklepa mirovne konference, da pripade mesto Radgona z okolico avstrijski republiki, opustili aprovizacijo Radgone in porazdelili takratne malenkostne zaloge med ostale podružnice. Na večkratno zahtevo civilnega komisarijata v Murski Soboti smo otvorili začetkom decembra podružnico v Dolnji Lendavi, ki nam je sicer v začetku radi oddaljenosti delala mnogo skrbi, toda posrečilo se nam je

dobiti prav zanesljive ljudi za vodstvo, tako da je sedaj tudi ta podružnica v najboljšem redu. Neposredno pred božičem smo zopet prevzeli aprovizacijo Radgone, vendar pa nam merodajne oblasti ne gredo tako na roko, kakor smo pričakovali in ne dobimo za to podružnico toliko blaga, kolikor bi ga potrebovali. Tekom meseca decembra so se začeli zanimati za našo zadrugo v Križevcih pri Ljutomeru. Za našo stvar se je posebno zavzela Posojilnica v Križevcih, ki je prevzela nabiranje članov in nam dala na razpolago del svoje hiše. Vendar pa se je podružnica v Križevcih radi nepričakovanih zaprek mogla otvoriti še le po novem letu.

To bi bil na kratko razvoj naše zadruge na zunaj. Gotovi ljudje, ki jim je zadruga nepričakovano zmešala njih račune, so sicer poskušali odvrniti ljudi na vse mogoče načine od zadruge, ne toliko s pošteno konkurenco, kakor z obrekovanjem in s silo, vendar po največ brez uspeha. Odyrnili so od zadruge pač nekatere ljudi, ker so širili o zadrugi najneverjetnejše izmišljotine ali pa, ker so bili od njih odvisni, in so jih tako prisilili, da so se ogibali zadruge in jim hlapčujejo dalje. Je pač težko preboleti resnico, da so se komu uprli sužnji in si ustanovili svoje gospodarstvo.

Kakor smo že omenili, je bilo do ustanovnega občnega zbora pripravljenih 105 združnikov z K 10.840.— deležev. Do konca leta 1919 je narastlo število združnikov na 1366, ki so vplačali K 111.449.— deležev; od teh članov jih je odstopilo deset, enega je načelstvo izključilo.

Začetkom poslovanja smo imeli svojo pisarno v hiši gđc. Gorički na Spodnjem grisu. Ko smo kupili hišo od g. Krempa, smo preselili pisarno v to hišo in otvorili za naše nastavlence v Radgoni in Gornji Radgoni v isti hiši lastno kuhinjo. Pri prometu, kakor ga imamo sedaj, nam je postala premajhna ne samo pisarna, ampak tudi kuhinja, posebno pa skladišče. Prej ali slej bode treba misliti na to, da si postavimo primerno skladišče s potrebnimi prostori za pisarno in stanovanja nastavlencev. Kdaj bo se to zgodilo, je seveda odvisno od zavednosti in stanovitnosti združnikov.

Načelstvo naše zadruge je imelo v preteklem poslovnem letu 11 sej, med temi 3 skupno z nadzorstvom. Tekoče posle pa je reševalo ravnateljstvo v svojih sejah, ki so se vrstile skoraj dnevno.

Prejemki blagajne so znašali K 2.242.949'35 izdatki pa 2.161.870'67 tako da je znašala gotovina

koncem leta 81.078'68

Blaga smo nakupili za . . . 10.105.794'97 od tega smo imeli koncem leta v glavnem skladišču vrednosti K 791.148'87, pri podružnicah

pa K 2.850.037'44 in sicer:

v Murski Soboti . . .	K 1.166.272'33
v Gornji Radgoni . . .	591.257'24
v Dolnji Lendavi . . .	564.419'58
na Cankovi	364.279'26
v Radgoni	163.809'03

skupaj . . . K 2.850.037'44

in sicer po nakupni ceni, kakor to zahtevajo pravila.

Za hišo, posestvo in druge nepremičnine smo plačali K 222.009'50, od tega smo odpisali 2%, kar znaša K 4.440'19 in izkazujemo vrednost nepremičnin z K 217.569'31.

Premičnega inventarja (pohištvo, stelaže, konji, vozovi itd.) smo nakupili za K 124.057'84. Od tega smo odpisali na vrednosti 10%, kar znaša K 12.405'78 in izkazujemo vrednost premičnin z K 111.652'06.

Predplačila za razno blago in terjatve na blagu znašajo K 1.041.278'63. Pripomniti pa moramo, da smo v splošnem prodajali samo proti gotovemu plačilu, le tu in tam smo izjemoma dali kake malenkosti za kratek čas na upanje.

Delež pri Združni zvezi v Ljubljani smo plačali v znesku K 10.—, ker smo po pravilih včlanjeni pri tej zvezi v svrhu revizije in ker nam deloma posreduje denarni promet.

Rezervni zaklad je dosegel znesek K 42.754.— in sicer iz prispevka aprovizacijskega odbora v Radgoni po . K 40.000.— in pristopnin po 2.754.— kar je znašalo z vplačanimi deleži po . 111.449.— naš lasten obratni kapital. Ker s tem denarjem samim seveda ne bi mogli ničesar začeti, smo bili prisiljeni iskati kredita drugod. Največ nam je pomagala pri tem Posojilnica v Gornji Radgoni, nekaj blaga pa smo dobili na upanje pri naših dobaviteljih, večinoma sorodnih zadrugah. Bilanca kaže, da smo imeli dolga pri imenovanih upnikih K 4.782.997'51, kateri dolg pa je seveda krit z vrednostjo blaga v zalogah in ostalim premoženjem.

Načelstvo je sklenilo obrestovati deleže takoj za prvo poslovno leto in sicer kakor to določajo pravila 1% višje kakor obrestujejo denarni zavodi hranilne vloge. Za preteklo poslovno leto so se določile obresti po 4%, kar znaša K 968'09. Kdaj in kako bodo se te obresti izplačevale, ima določiti občni zbor.

Ako odštejemo od našega premoženja rezervno, deleže, dolg pri upnikih in obresti deležev, se nam pokaže čisti dobiček preteklega poslovnega leta v znesku K 154.606'39.

Celega prometa izkazujejo naše knjige v preteklem letu K 60.621.780'66, torej znaša čisti dobiček le 1/4% od vsega prometa. Gotovo bo se težko našlo kako trgovsko podjetje, ki bi delovalo samo s tako nizkim odstotkom. Da pa so cene različnemu blagu še kljub temu precej visoke, ni kriva zadruga,

ampak oni, od katerih moramo blago po visokih cenah kupovati. Ko bi nam šle merodajne oblasti bolj na roko in nam omogočile nakupovanje blaga naravnost pri onih, ki blago prideljujejo in bi ne bili prisiljeni kupovati blaga potom trgovcev, ki hočejo vsi zaslužiti in se tako blago brez potrebe podražuje, bi bile cene marsikakemu blagu seveda drugačne.

Koliko dobička je naredila kaka posameznih podružnic, ni mogoče izračunati, ker so stroški za prevoz pri raznih podružnicah različni, cene blagu pa pri vseh podružnicah to stran Mure enake, pri prekmurskih podružnicah pa zopet enake, ne glede na to, ali se blago prodaje v Murski Soboti ali Lendavi, v Gornji Radgoni ali Križevcih. Dobiček je last cele zadruga in imajo korist od njega vsi zadrž-

niki, ne glede na to, ali kupujejo pri tej ali oni podružnici.

Ob tej priliki še moramo naše člane na nekaj posebno opozoriti. Do sedaj so videli naši člani v naših prodajalnah le trgovine, kakor pri vsakem drugem trgovcu. To pa nikakor ni pravilno. Naši člani morajo priti do prepričanja, da je gospodarstvo zadruga v resnici del njihovega gospodarstva, da pri zadrugi odločujejo samo člani oziroma od njih izvoljeno načelstvo in ravnateljstvo, ki ima pred očmi vedno le koristi zadržnikov. Ako se kakemu članu ne zdi pri zadrugi kaj prav, mu je vedno prosta pot, da se pritoži pri načelstvu ali ravnateljstvu ali pa vpiše svoje pritožbe v pritožno knjigo, ki se nahaja pri vsaki podružnici in v zadržni pisarni. Nedopustno pa je seveda nastopati

proti nastavljenecem zadruga surovo, ker ti delajo vedno le po navodilih vodstva in je dolžnost vsakega člana, povedati svoje pritožbe vedno le na pristojno mesto. Ako bodo se vsi člani vedno ravnali po tem, ako bodo vsi člani storili vse, kar je v njih moči, da se zadruga čim lepše razvija, bo naše poročilo prihodnje leto izkazovalo še mnogo lepše uspehe kakor letos.

Z upanjem, da bodo nam vse merodajne oblasti šle vsestransko na roko v prosep vsega našega prebivalstva in da bodo se zadržniki še z večjo vnemo oklenili svoje zadruge, sklepamo poročilo o našem prvem poslovnem letu.

Računski sklep

Gospodarske zadruga za Prekmurje, Mursko polje in Slovenske gorice, r. z. z o. z. za čas od nastanka zadruga do 31. decembra 1919.

Aktiva			Pasiva		
	K	v		K	v
Stanje blagajne z 31. XII. 1919	81.078	68	Rezervni zaklad	42.754	—
Vrednost blaga v podružnicah po 15 % odpisu			vplačani deleži	111.449	—
od prod. cene	2.850.637	44	dolg pri raznih upnikih	4.782.997	51
Vrednost blaga v centrali	791.148	87	obresti od deležev za l. 1919	968	09
Vrednost nepremičnin po 2 % odpisu	217.569	31	čisti dobiček	154.606	39
Vrednost premičnin po 10 % odpisu	111.652	06			
Tirjatve pri raznih dolžnikih	1.041.278	63			
delež pri zadr. zvezi	10	—			
	5.092.774	99		5.092.774	99

Černjavič Josip l. r., knjigovodja

Za odbor :

Kukovec Viktor l. r.

Ozmec Jožef l. r.

Kaučič Matija l. r.

Požun Hinko l. r.

Žitek Alojz l. r.

Osojnik Anton l. r.

Za načelstvo :

Rogan Franc l. r. načelnik.

Cobelj Franc l. r. nač. namestnik.

Ravnateljstvo :

Neudauer Alojz l. r. ravnatelj.

Kocbek Anton l. r. ravnat. namestnik.

Pelcl Janko l. r. član ravnateljstva.

Za nadzorstvo :

Dr. Steinfelser Franc l. r.

Šantl Franc l. r.

Škof Franc l. r.

Vračko Franc l. r.

Babšek Franc l. r.

kot pri pravih znamkah. Krona je precej ponesrečena in križ na kroni se sploh ne vidi. Na orlovskima glavama se slabo poznajo oči in jeziki. Obrobek okrog napisa je bledjši in širši kakor na pravih znamkah; obrobne črte niso tako izrazite kot pri pravih znamkah. Pri sto takih ni v sredini grba, oziroma ni nikako izražen. Občinstvo se v lastnem interesu opozarja, da poroča pri sprejemanju 1000 in 100 kronskih bankovcev največjo pažnjo okolščini, ali niso koleki ponarejeni ter vsak slučaj takoj javi pristojni orožniški postaji. Bankovci s ponarejenimi koleki izvirajo iz Prekmurja.

Zamenjava kronskih bankovcev za nove. Začne se pri nas dne 18. februarja t. l. Zamenjavali se bodo samo bankovci Avstro-ogrske banke po 20, 50, 100 in 1000 K, ki so pravilno kolkovani. Te bankovce bodo po vsej Sloveniji zamenjavali davčni uradi in sicer vse štiri vrste kronskih bankovcev, le ljubljanska dva davčna urada samo bankovce po 20, 50 in 100 K. Tisočake bo zamenjavala v Ljubljani finančna deželna blagajna Krekovem trgu. Tudi podružnici Avstro-ogrske banke v Ljubljani in Mariboru boste sprejemali v zameno samo bankovce po 20, 50 in 100 K. Od 1. februarja t. l. dalje so novi bankovci Narodne banke SHS splošno zakonito plačilno sredstvo v celem kraljestvu, tako, da se z njimi plačujejo polneveljavno vse obveznosti, dogovorjene v kronah ali dinarjih. Upnik nima pravice zahtevati od dolžnika plačila v kronskih bankovcih Avstro-ogrske banke ali v dinarskih bankovcih Narodne banke kraljevine Srbije. Vsakdo mora vzeti za plačilo nove kronsko-dinarske bankovce. Dne 15. marca t. l. prenehajo biti kronski bankovci Avstro-ogrske banke po 20, 50, 100 in 1000 K pri nas splošno zakonito plačilno sredstvo. Ostanjejo pa še nadalje v prometu kronski bankovci po 1, 2 in 10 K. Ti se bodo vzeli pozneje iz prometa. Delegacija ministrstva financ za Slovenijo in Istro v Ljubljani.

Sestanek tesarskih mojstrov iz Slovenije v svrhu ustanovitve strokovne zadruge se vrši v mesini posvetovalnici (magistrat) v Ljubljani dne 22. t. m. ob 10. uri dopoldne. Na ta sestanek se vabijo vsi tesarski mojstri iz cele Slovenije, ker gre za ustanovitev velevažne gospodarske strokovne organizacije.

Rekrutacija letnikov 1890—1900. Mariborska polkovna komanda razglasa: Rekrutacija letnikov 1890—1900 se prične s 1. 3. t. l. K rekrutaciji morajo priti skupno in naenkrat prav vsi vojaški obvezanci letnikov 1890—1900, ne glede na to, če in koliko časa je posameznik že služil pri vojakih, kakor tudi vsi oni, ki so bili pod bivšo Avstrijo ali pa tudi v naši vojski že asentovani ali prebrani. Vojaški obvezanci, ki so svoj rok v kadru že odslužili bodisi v avstro-ogrski ali v naši vojski, naj doneso naborni komisiji uradna dokazila o njihovi celokupni vojaški službi, kar bo naborna komisija v naborni listi zabeležila. Invalidi letnikov 1890—1900 so naborne obveznosti oproščeni, če predložijo svoje listine o invalidnosti svojim županstvom ali najbližji orožniški postaji, katera vpošlje te listine pristojni politični oblasti na vpogled in zabeležbo v naborni listi, nakar se listine invalidu zopet vrnejo. Glede skrajšanega roka vojaške službe ali sploh kake olajšave se opozarja, da prinese vsak vojaški obvezanec seboj vsa uradna dokazila, to je družinska poročila, katera so se že od strani okrajnih glavarstev izdala župnijskim uradom. Ta poročila morajo biti potrjena sledeče: »Za resničnost jamčimo. Župnijski in občinski urad s pritiskem okroglega pečata«. Dalje si mora vsaki obvezanec preskrbeti uradno potrdilo davčnega urada, koliko direktnega (realitetnega) in osebnega davka brez doklad plačuje glavar družine ali vojaški obvezanec sam. Če mu to ni mogoče, naj prinese seboj davčne knjižice. Kdor si tega ne preskrbi, temu se na vsak način pripozna polni rok aktivne vojaške službe. Na naknadno vložene prošnje se ne bo oziralo. Da se dožene delazmožnost moških družinskih članov obvezanca, naj se isti zglase z vojaškim obvezancem vred pri naborni komisiji, če rodbina prosi za kako olajšavo. Dan in kraj nabora se bo že razglasil.

Kamnikar - diplomat. Govorijo, da se hoče Kamnikar posvetiti diplomaciji. Vest, da je Radgona po »modrem« ukrepu pariške mi-

rovne konference priklopljena Avstriji in to po »njegovi« zaslugi, je moža tako napibnila, da je sklenil zamenjati zdravniško suknjo z diplomatskim frakom. Toda naj si dobričina nič kaj preveč ne domišljuje! Ako bomo zgubili Radgono, jo bomo vsled naše lastne brezbriznosti, a ne vsled ostrine njegovega diplomatskega jezika.

Prazen strah. »Deutsche Grenzwatch« toži, da še ne sme objaviti imena onih slavnih junakov, ki so se udeležili lanskega zmagovitega pohoda na Radgono in jo potem sramotno odkurili pred bajoneti in kopiti naših vrlih jugoslovanskih vojakov. Boji se, da bi jih naše oblasti zasledovale. Ta strah »Grenzwatch« je popolnoma prazen. Pozname te klavrne junake in le naši pohlevnosti, ki meji na ono jagnjet je pripisovati, da ti ljudje še niso dobili plačila, kakršno bi zaslužili. »Grenzwatch« lahko že sedaj postavlja spomenike tem svojim junakom po radgonskih ulicah. Naše jugoslovanske oblasti v Radgoni je gotovo ne bodo ovirale.

Domače vesti.

Kapela — Radinci. Veselica, katero je priredilo kapelsko kmetijsko bralno društvo v Rosenbergerjevi dvorani v Radincih, je izvrstno uspela. Kapelčanom, posebej še g. Mauku, moramo le častitati k prireditvi. Vloge v burkah »Eao uro doktor« in »Zamorec« so bile srečno razdeljene in so se dobro igrale. Posameznim prizorom in nastopom se je občinstvo iz srca smejalo. »Zviti Jaka« je bil pravi tip vaškega norčka, domišljavega, a vendar dobrodušnega fanta. K uspehu prireditve je mnogo pripomogel nastop gornjeradgonskega pevskega društva po vodstvom č. g. kaplana Maksa Ašiča. Kapelčanom pa ključemo: Le po tej peti naprej brez ozira na ovire in zapreke, ki se vam stavijo na pot.

Mala Nedelja. Dne 10. februarja t. l. ob 11. uri smo pokopali tukajšnega mnogoletnega šolskega ravnatelja Simona Cvahteja, ki je umrl 7. februarja t. l. po dolgi in mučni bolezni. Pokojni je tukaj služboval dolga 36 let, tekom katerih si je pridobil toliko ljubezni in spoštovanja, da je užival ne samo pri svojih stanovskih tovariših, temveč tudi pri domačem ljudstvu taki ugled, kakor malokdo. Bil ni samo učitelj mladine, temveč celi župniji svetovalec in voditelj. Ljudstvo ga je naravnost oboževalo, kar je pokazalo nešteto krat še za časa njegovega življenja, dalje med njegovo dolgotrajno boleznijo, zlasti pa pri njegovi smrti. Ko se je po šolskem okoliščini raznesla vest, da je dobri gospod ravnatelj za vedno zatisnil svoje trudne oči, je bila žalost vseobča. Ne samo mladina, temveč tudi dekleta in žene, da celo fantje in resni mužeje so jokali kakor mali otroci. Posebno gniljivo je bilo, ko je že v nedeljo dne 8. t. m. bila skoraj vsa fara v znak sožalja odeta v žalno obleko in v dolgih vrstah hodila kropiti svojega učitelja. Višek spoštovanja do blagopokojnika pa je pokazalo ljudstvo na dan pogreba samega. Menda je bila na nogah vsa malonedeljska župnija, kajti ljudstva se je kar trlo na gričku okoli cerkvice. Bila je prava manifestacija, v kateri je narod hotel pokazati, kako ve ceniti svoje ljubljence. Tako veličastnega pogreba še Mala nedelja ni videla. Tudi stanovski tovariši so mu lepo izkazali zadnjo čast, kajti nabralo se jih je od blizu in daleč kakih 70, nekateri celo iz Ptujja in Maribora. Pogreba se je udeležilo tudi sedem duhovnikov, med njimi tukajšnji rojak pesnik in pisatelj Franc Ks. Meško, kar svedoči, da je pokojnik tudi med njimi užival velik ugled, kar je domači g. župnik tudi omenil v svojem govoru, ki ga je imel v cerkvi po opravljeni maši zadušnici. Na grobu so mu govorili v slovo tovariša Mavrič in Tomažič ter kmet domačin, ki so omenjali njegove vestranske zasluge. Skoraj nobeno oko ni ostalo suho. Na domu in na grobu so mu zapeli pevci pod vodstvom tovariša Zaherla v srce segajoče žalostinke. Čuden slučaj je nanasel, da je bil istočasno pokopan tudi tukajšni domačin, učitelj v pokoju, g. Andrej Vrabl. Prej cela desetletja nobeden učitelj, in

sedaj na mah kar dva! V slovo mu je govoril tovariš Cvetko. In tako je bil dan 10. februarja za Malonedeljske pravi dan žalosti. Pokazali pa so, da vedo spoštovati in častiti svoje zaslužne muže, zato čast in slava jim, blagopokojnikoma pa mir in pokoj, in večna luč jima naj sveti!

Vogričevci pri Ljutomeru. Na gostiji Alojzija Lederhasa z Marijo Verzel je nabral posestniški sin Franc Filipič iz Vogričev 79 K 30 l za vojaške slepce, kateri znesek je odposlal uredništvu »Murske Straže«. Posnemajte!

Gornja Radgona. V nedeljo dne 22. februarja se vrši ob 3. uri pop. v posojilniški dvorani protestni shod naših žen in mladenk proti občinskemu volilnemu redu, kateri jim odreja volilno pravico. Nastopijo govornice iz vrst naših žen in mladenk. Žene in mladenke! Udeležite se v obilnem številu tega shoda in pokažite, da vam ni vseeno, ali se vas zapostavlja, ali se vam da priznanje za vse ono požrtovalno delo, katero ste vršile med vojno.

Gornja Radgona. V nedeljo dne 29. t. m. se vrši ob pol 10. uri dopoldne v posojilniški dvorani občni zbor Gospodarske zadruge v Gornji Radgoni. K številni udeležbi vabi odbor.

Gornja Radgona. Te dni so ustrelili v naši občini obmejni stražniki nekega tihotapca iz kapelske župnije. Hotel je vtihotapiti v Nemško Avstrijo večjo množino živil. V svarilen vzgled vsem onim, ki se pečajo s tem »kšeftom«!

Gornja Radgona. Samostojna kmetijska stranka, o katere shodu in polomiji, smo svoječasno poročali v »Murski Straži«, se trudi na vse kriplje, da bi privabila v svoje vrste naše ljudi. Kakor znano, je naše ljudstvo po pretežni večini organizirano v »Vseslovanski ljudski stranki« in »Kmečki zvezi« in vse zovarenje »samostojne« kmetijske stranke je in bo ostalo brezplodno in brezuspešno. Apostol te stranke v šentpeterski župniji je do siteda znani tukajšnji verižnik, tihotapec in navijalec cen, kateremu je naše ljudstvo znosilo že lepe tisočake v nenasiljivo bisago in v zahvalo, zato ga hoče osrečiti s svojim preizkušenim vodstvom. Podpira ga v njegovem človekoljubnem delu cela vrsta nemškutarjev, po obrti in srcu mu sorodnih bratcev. Nimamo ničesar proti temu, ako kdo deluje za svojo stranko in ji skuša pridobiti pristašev, a ravno bi bilo morda bolje, držati se strankarskih bojev v časih, ko je skupno delo za naše severne meje neizmerne važnosti. Ako pa katera stranka meni, da mora rovariti, tedaj naj pošlje v boj moža čistih rok, poštenjaka, a ne ljudskega oduhila, kateremu bi se morda dobila primerna družba v zaporu, ne pa med poštenimi ljudmi. Ako »samostojna« misli, da mora njen bojni rog odmevati tudi po naših obmejnih krajih, delati spor in rušiti edinost, tedaj se naj bojuje s poštenim orožjem in dovoljenimi sredstvi, ne pa pod različnimi prevezami in na goljufivi način pobirati podpise po šentpeterskih občinah za svoje kandidatne liste. Tako postopanje obsojamo in prepričani smo, da bodo z nami soglašali tudi naši politični neprijatelji, sicer pa poštenjaki. Oblasti opozarjamo, da si ogledajo te ptiče natančneje in jih pošljejo tja, kamor spadajo. Ljudstvo pa svarimo pred to svojatjo!

Ljutomer. Zveza viničarjev, skupina Jugoslovanske strok. zveze v Ljubljani priredi v nedeljo dne 22. februarja ob 3. uri popoldne v prostorih g. Stermana tombolo z mnogimi lepimi dobitki. Vse prijatelje delavstva uljudno vabi odbor.

Muč Vas glavobol? Zobobol? Trganje v udih? Malo Fellerjevega pravega Elzafluida in odpravljenost bolečin! 6 dvojnati ali 2 veliki specialni steklenici 27 K. Fellerjev Elza mentolni četnik en komad 3 K 50 v.

Želedec Vam ni v redu? Nekaj pravih Fellerjevih Elza-kroglic! Te so dobre! 6 škatlic 12 K. Pravi balsam 12 steklenic 30 K. Prava švedska tinktura 1 velika steklenica 12 K. Omot in poština posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elzatrž štev. 264, Hrvatska.

V najem se da novozidana hiša krita z opeko, z štirimi sobami, vrtom in sadovnjakom na lopi solčni legi z dobro pitno vodo, ob veliki cesti na križpotju. Pripravljena za trgovino ali kaki urad. Najemnina na leto od 2000 kron naprej. Ponudbe do 30. marca 1920 na lastnika **Matjaža Kustec** v Gornji Bistrici, pošta Srednja Bistrica, Prekmurje.

Jugoslovansko inženirsko podjetje

družba z o. z.

Inženirska pisarna in stavbeno podjetje

Ljubljana, Sodna ulica šte. 2

Maribor, Viktringhofova ulica šte. 34

Brzjavni naslovi: JIP — Ljubljana, JIP — Maribor.

Oddelek I.

Projekti, proračuni. Nasvetovanje in zastop. Presoja in stavbno nadzorstvo.

Oddelek II.

Vodne gradbe; izraba vodnih sil; poljedelska melioracija.

Oddelek III.

Beton, železobeton. Železna konstrukcija.

Oddelek IV.

Železnice, ceste, predori, mostovi.

Oddelek V.

Industrijska in gospodarska poslopja.

Oddelek VI.

Komercialno razpečavanje gradiva, oročja in industrijskih tvarin.

VABILO na občni zbor Gospodarske zadruge

za Prekmurje, Mursko polje in Slovenske gorice, r. z. z o. z. v Gornji Radgoni, kateri se bo vršil v nedeljo, dne 29. februarja 1920 ob pol 10. uri predpoldan v posojilnični dvorani v Gornji Radgoni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Predložitev računov za leto 1919 in potrjenje bilance za pretečeno leto.
3. Slučajnosti.

Na občnem zboru govorijo o gospodarskih zadrukah in o združništvu sploh tudi tuji govorniki.

Ker šteje gospodarska zadruga danes že okoli 2000 članov, je želeli, da bo tudi udeležba temu primerna. — Tudi onim, ki niso člani Gospodarske zadruge, je pristop dovoljen.

Ako ta občni zbor ne bi bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drugi občni zbor, kateri pa sklepa veljavno brez ozira na število zastopanih združnikov.

V Gornji Radgoni, dne 9. februarja 1920.

Načelstvo.

Mariborska eskomptna banka podružnica Murska Sobota

Centrala v Mariboru.

Podružnica v Velikovcu

Sprejema vloge na knjižice, ter jih obrestuje po **3 % čistih**, ter vloge na tekoči račun po dogovoru.

Dovoljuje vsakovrste trgovske kredite. — Zamenjuje tuj denar po najugodnejšem kurzu. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle pod najkulantnejšimi pogoji.

Uradni prostori v občinski hiši v I. nadstropju.

Krojaškega pomočnika sprejme takoj Josip Jelovšek, krojaški mojster v Ljutomeru.

Pri Mali nedelji, okraj

Ljutomer se proda majhno posestvo v bližini farne cerkve, v obsegu nekaj nad dva orala. Zidana hiša (strehu stara), vinograd (polovico obnovljen), rodovitni sadovnjak, vrt, njiva, poln gozd in travnišče. Prilichen stavbeni prostor ob lepi cesti. Pripravno za vsakogar, posebno za umirovljenca, za zdravnika, oziroma se da prerediti za trgovca, gostilničarja, peka ali za drugo. Natančneje se izve pri posestniku **Antonu Porekaru**, nadučitelju na Humu, pošta Ormož ob Dravi ali pozneje pri razglašeni licitaciji.

Soj, otrobe, pšenično metko, oves za seme, pšenično, krušno, koruzno in ajdinsko moko, proseno pšeno, tikvino (bučno) olje, dobro milo, sodo, vžigalice, sladno kavo, drva za kurjavo, prodaja na debelo in drobno ter kupuje vse deželne pridelke. Sprejema naročila za apno in cement. **J. Škerlec**, trgovec, Gornja Radgona.

Sladno kavo
znamka

„VARDAR“

v zavitkih po 200 in 500 g.
originalni zaboji po 50 kg,
po najnižji ceni, franko vsaka
železniška postaja dobavljiva

Jovo Gigovič

Maribor, Glavni trg 21

Kolesarji!

Vse potrebščine za

kolesa in

motocikle

plašče in

zračnice

dobite najceneje

v trgovini

J. Gorec, Ljubljana

Pismena naročila se izvrše še isti dan.

Maši - Podgane
stenice — ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porablja te moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti pajčkim mišim K 7—, za podgane in miši K 7—, za ščurke K 8—, posebno močna tinktura za stenice K 7—, uničevalce moljev, prašek za uši v obleki in perilu, proti mravljam, proti ušem pri peratini K 6—, prašek proti mrčesom K 6—, mazilo proti ušem pri ljudeh K 4—, mazilo za uši pri živini K 4—, tinktura proti mrčesom na sadju in zelenjavi (uničevalcev rastlin) K 6—. Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 46, Petrinjska ulica 3

Posredovalnica vseh služb

posreduje zanesljivo mosko in žensko služnišče, sobarice za privatne hiše, hotele, natakarice za gostilne, blapce, dekle itd., ter se priporoča

Rozalija Ruscher
v Ljutomeru. 13—8

Žimnata kakor tudi prvovrstna **svilnata** mlinska sita (pajtlji) iz Švica, za moko vseh vrst, se dobe v trgu. **AVGUST ČADEŽ** Ljubljana kolodvorska ul. št. 35, nasproti stare Tišlerjeve gostil.

Mastin

primešaj krmi; vsak teden eno pest, če pa se rabi kot nadomestilo za krmo, tedaj 2 pesti. 5 zavočkov Mastina, prahu za pitanje zdrave, debele živine, za tvorbo juhe in mleka, zadostuje za 6 mesecev za vsako živinico. Dobil je najvišje kolonije v Londonu, Parizu, Rimu, Dunaju. Tisoče gospodarjev ga hvali in ponovno kupuje. Zahtevaj ga pri lekarnarju ali pri trgovcu, vsak ga lahko prosto prodaja. Ali pa piši **lekarni Trnkoczy v Ljubljani**, Kranjsko, po 5 zabojčkov. Stane 20 kron 50 vinarjev z poštnino.

Oglasujte v „Murski Straži“.

Žito, ajdo in proso

kupi **Vinko Majdič**, valjični mlin, Kranj. Cene franko kolodvor. Ponudbam priložiti vzorce.

Zopet

ogromna pošiljatev manufakture naravnost iz inozemstva je prejela trdka

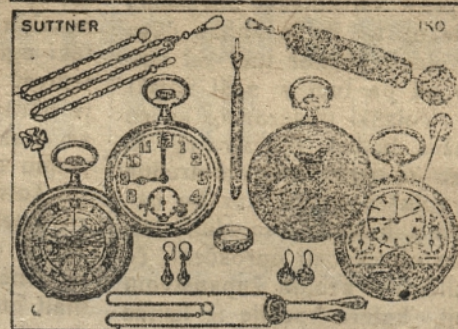
R. Stermecki v Celju

in sicer volne, cefirja, tiskanine, etamina, batista za ženske obleke, sukna kamgarna in blačevine za moške obleke, belega in pisanega platna za perilo, klota, cvilha, robcev, svile in še mnogo raznega drugega blaga, katero se prodaja zaradi nakupa v velikanskim množinah po čudovito nizkih cenah. Razen tega vedno velika zaloga lastnega izdelka sraje, predpasnikov, bluz, kril, ženskih, moških in fantovskih oblek po zelo nizkih cenah. Čevlji, ženski, moški in otroški vedno v velikanski zbirni, pristno ročno delo od lastnih čevljarjev.

Ilustrovani cenik zastoj! Na debelo samo v I. nadstropju. **Veletrgovina R. Stermecki Celje št. 303 Slovenija.**

ENA URA?

Katera trajno veseljepovzročuje?

Niklasta, jeklena, srebrna, zlata, po vsaki ceni in presonečeni bode! Tudi verižice, prstane, zapetnice in vsakovrstne potrebne reči, kokor skarje, nože, britve, doze za cigarete, sibičnjake, denarnice itd. Vse dobro in ceno! Zahtevajte cenike od:

H. SUTTNER
Ljubljana št. 978

Samo Suttner-jeva ura!

Hočete obdržati svojo lepoto?
Hočete imeti kakor baržun mehko kožo?
Nočete solnčnih peg, mozoljev in ogrcev?

Uporabljajte Fellerjevo pravo Elza obrazno, kožo obvarjujočo pomado! Občudovani bode! Zavidani! 1 lonček 6 K, No. III močnejše vrste 9 K, K temu Fellerjeve najfiniješe lilijnomlečno milo 12 K.

Hočete imeti lepe, zdrave lase?

Fellerjeva prava Elza Tanochina pomada za rast las doseže bujne lase! Zapreči prihaj, prerano osivenje. Zabrani plešo! 1 lonček 6 K, No. III 9 K, K temu močno terovo milo za umivanje glave 7 K, Šampon 1 K, Mazilo za brke 1 K 80 v, in 2 K 50 v.

Mučijo Vas kurje očesa?

Fellerjev pravi turistovski obliž učinkuje brez bolečin, hitro in zanesljivo! Nobenih kurjih očes več! Nobenih žuljev! Nobene trde kože! Mala škaldjica 3 K 50 v, velika škaldjica 5 K 50 v.

Želite še kaj?

Fellerjeve Elza umivalne pastilje (Kolonjska voda) 1 škaldjica 5 K.
Fellerjev usipalni prašek proti potenju 1 škaldjica 5 K. — Fellerjev mentoln čtnik zoper glavo- in zobobol 1 škaldjica 3 K 50 v.
Fellerjev Elza fluid 6 dvojnati ali 2 veliki steklenici specialni 24 K.
Najboljši parfum z najfinjšim duhom od 8 K naprej. Najfinjši Hega-puder Dr. Klinger, bel, roza in rumen, 1 velika škaldjica 11 K.
Močna francovka u steklenicami po 6 K in 16 K. Lilijno mlečno milo 15 K. Katranovo milo 8 K. Hega-puder Dr. Klinger 12 K. Omot in poštnina posebej a najceneje.

EUGEN V. FELLER, lekarnar Stubica, DONJA ELZA TRG, Nr. 264 (Hrvaška)

Jajca

sveža kupi v vsaki množini in prosi za ponudbe eksportna trgovina **Ed. Suppanz, Pristova, Slovenija.**

Tisk tiskarne F. Semlitsch v Radgoni.

Jugoslovanski kreditni zavod

PODRUŽNICA MURSKA SOBOTA

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po 3 % čistih brez odbitka. — Rentni davek plačuje zavod iz svojega.

Inkaso faktur in trgovske informacije.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje posojila na vknjižbo, poroštvo, vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji.

Benzin-olje

cilindrovo, strojno, plinovo

Petrolej

Gudron mast

oddaja na vagone

KOMET, LJUBLJANA,

Dunajska cesta 33.